

ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΑΔΙΚΟ

Εἰς τὸν φίλον μου κ. Γ. Πώπ, συγγραφέα τῆς «Πρώτης Σεπτεμβρίου».

— Λοιπὸν τί νέα; . . . πῶς τὰ περνᾶς εἰς τὸ καινούργιο σπίτι; ἠρώτησα τὸν φίλον μου Ἀνδρέαν. ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς Σεπτεμβρίου, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἀθηναίων, εἶχε μετοικήσῃ.

— Καλὰ . . . πολὺ καλὰ . . . σχετικῶς. . . Ψτ! . . . κόμμοδο σπίτι . . . Ψτ! . . . ἀπὴντα ἐκεῖνος, καθήμενος πλησίον μου, εἰς τὸ τραπεζάκι τοῦ κήφενείου, καὶ καλῶν τὸν ὑπῆρτην διὰ τὰ παραγγεῖλη τὸ συνειθισμένον του οὔζον.

— Εἶδα ὅμως, ὅτι ἀπὸ πίσω σας εἶνε μαρμαράδικο . . . εἶπα ἐγώ.

— Ναί . . . καὶ ἴσια-ἴσια κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τοῦ γραφείου μου . . . Ψτ! . . . βάλτε μέσα καὶ λίγο γκροζέιμ!

— Ἐ, καὶ δὲν σ' ἐνοχλεῖ;

— Ποιό;

— Τὸ μαρμαράδικο.

— Ὅχι, δὲν μ' ἐνοχλεῖ πιά.

— Μὰ πῶς; ἔφυγε ἀπ' ἐκεῖ, ἢ τὸ συνείθισες σὲ δεκαπέντε μέρες;

— Μπᾶ! σὲ πολὺ λιγώτερες . . .

— Περὶεργο! σὺ ποῦ θέλεις τόσην ἡσυχία σὰν ἐργάζεσαι . . .

— Πολὺ περίεργο . . . ἀπορῶ κ' ἐγώ . . . γελῶ μάλιστα ὅταν συλλογίζομαι τίς πρῶτες μέρες . . . Τί ἐτράβηξα! . . . καὶ ὅμως τὸ συνείθισα! Σὲ βεβαίῳ, μόνον ὅταν μοῦ τὸ θυμίζουν, θυμοῦμαι τότε ὅτι δίπλα στὸ σπίτι μας καὶ κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τοῦ γραφείου μου, ὑπάρχει μαρμαράδικο! Καὶ θέλω νὰ ὑπάρχη . . . Τί εἶνε ἡ συνήθεια! . . . Μοῦ φαίνεται, μὰ τὴν ἀλήθεια, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ κολασμένοι, ποῦ βρά-

ζουν στο καζάνι τῆς πίσσας, ὕστερ' ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες δὲν θὰ αἰσθάνωνται πλέον τίποτα !

Ἐγέλασα, καὶ ὁ φίλος μου Ἀνδρέας ἐρρόφησε τὸ οὐζόν του.

— Ἀφοῦ συνειθίζη κανεὶς καὶ τὸ οὐζο ! εἶπα.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκούνησε τὸ κεφάλι καὶ ἔσπευσε νὰ πιῇ νερόν. Τὰ μάτια του εἶχαν δακρύση ὀλίγον ἀπὸ τὴ σπιρτάδα τοῦ ποτοῦ.

— Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὑπέλαβεν, ὅτι πολὺ πιὸ γρήγορα συνείθισα τὸ μαρμαράδικο ἀπὸ τὸ οὐζο.

— Μὰ πῶς συνέδη αὐτό, ἀλήθεια ; Εἶμαι περίεργος νὰ κούσω . . . Μοῦ φαίνεται ὅτι ἐγὼ δὲν θὰ μπορούσα νὰ ζήσω οὔτε μιὰν ὥρα κοντὰ σὲ μαρμαράδικο . . .

— Τὸ ἴδιο ἐνόμιζα κ' ἐγὼ, φίλε μου ! . . . Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι ἐπιάσαμε τὸ σπίτι, χωρὶς νὰ παρατηρήσουμε τὸ φοβερὸ γείτονα. Ὁ ἀδελφός μου μὲ τὴ γυναῖκά του ἐπῆγαν ἕνα μεσημέρι καὶ τὸ εἶδαν ἀπὸ μέσα ἐγὼ, μὲ ξεύρεις, περιωρίσθηκα νὰ τὸ ἰδῶ ἕνα βράδυ ἀπ' ἔξω. Μοῦ εἶπαν ὅτι εἶνε καλό, — εἶνε καλό, ἐτελείωσε. Ἐκάμαμε τὸ συμβόλαιο . . . Τὴν ἀλλήν ἡμέρα ἐκουδαλήσαμε, καὶ τὴν πρώτη νύκτα ἐπέσαμε νωρίς, κατακουρασμένοι, νὰ κοιμηθοῦμε . . . Πρωτὶ-πρωτὶ μὲ ξυπνοῦν κάτι κρότοι παράξενοι . . . Στὴν ἀρχὴ μοῦ φάνηκε πῶς ἔβρεχε δυνατὰ . . . Προσέχω καλλίτερα . . . Ὅχι, δὲν εἶνε βροχὴ . . . Μὰ τί εἶνε τέλος πάντων αὐτὸ τὸ κακό ; . . . Ἐξαφνα, μέσα ἴστους ἄλλους κρότους, ἀντηχεῖ μιὰ ὀξεῖα, σπαρακτικὴ φωνή, σὰν γρυλλισμός . . . Ἀχ ! ἔύνουν μάρμαρο ! . . . Μὴν εἶνε κανένα γιαιπί ; Μὰ τόσοι κρότοι πάλι ! . . . Σηκόνομι, ἀνοίγω τὸ παράθυρό μου καὶ κυττάζω . . . Μπα ! τὸ νεκροταφεῖο, καλέ ! . . . Τί σταυροὶ εἶνε αὐτοὶ ; τί ἄγγελοι ; τί δακρυδόχοι ; . . . Σκύφτω περισσότερο . . . Διάβολο ! Μαρμαράδικο ! . . . Καὶ τί μεγάλο ! . . . Δὲν ἐφανταζόμουν ποτὲ ὅτι μέσα ἴστην Ἀθήνα ὑπάρχει ἔτσι μεγάλο μαρμαράδικο !

— Καὶ μὲς ἴστη μύτη σου μάλιστα !

— Ἀκριβῶς . . . Κάμποσην ὥρα μὲνῶ ἀλαλος, ἔπειτα γίνομαι ἔξω φρενῶν. Τὰ βάζω μὲ τὸν ἀδελφὸ μου, μὲ τὴ νύφη μου . . . Μὰ δὲν τὸ εἶδατε, στὸ Θεὸ σας χριστιανοί μου, δὲν τὸ εἶδατε : . . . Ὁ ἀδελφός μου τὸ εἶδε, λέει, μὰ ἦταν μεσημέρι, οἱ μαρμαράδες δὲν ἐδούλευαν ἐκείνη τὴν ὥρα, καὶ δὲν ἐφαντάσθηκε ὅτι θὰ ἔκαμναν τέτοιο κακό . . . Ἡ νύφη μου, λέει, τὸ εἶδε μόλις χθές, τὰ φαντάσθηκε ἔλα, μὰ δὲν εἶπε τίποτε, ἦταν ἀργά !

«— Ἄ! δὲν ἔρω ἀργὰ καὶ ἔσαργά! ἐγὼ φεύγω καὶ σὰς ἀφίνω νὰ κάμετε καλὰ.

«— Μὰ νὰ σοῦ δώσουνε τὸ βορεινὸ δωμάτιο, ἀπὸ πίσω...

«— Γιὰ νὰ πεθάνω ἀπὸ τὸ κρῦο· εὐχαριστῶ!.. Μὰ πῶς, ἀλήθεια, δὲν ἄκουσα τίποτα χθές; . . .

«— Ἦταν Κυριακή, καυμένη . . .

«— Ἄ, ναί, Κυριακή. . . δὲν ἐδούλευαν . . . Κ' ἐγὼ δηλαδή θὰ δουλεύω ὅταν δὲν θὰ δουλεύουν οἱ μαρμαράδες. Δυστυχία μου!

«— Καὶ τίς νύχτες, μοῦ λέει ἡ νύφη μου· οἱ νύχτες, ὡς τὸ πρῶτ', θὰ εἶνε δικές σου.

— Μάσαλιστα!

«Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, μ' ὄλο ἐκεῖνο τὸ «μάλιστα» ἢ ἰδέα τῆς νύφης μου μὲ παρηγόρησε κάπως. Ἐπὶ τέλους, εἶπα, ἄς ἐργάζομαι περισσότερο τὴ νύκτα καὶ λιγώτερο τὴν ἡμέρα. . . Ἐπειτα οἱ γιορτές, ἔπειτα τὰ διαλείμματα . . . Ἔ, ἡμποροῦσα νὰ μείνω σ' αὐτὸ κείνο τὸ σπίτι καὶ νὰ μὴν αὐτοκτονήσω!

«Καὶ ἡρεμώτερος, βγήκα στὸ παράθυρο διὰ νὰ ἐπισκοπήσω τὸν ἐχθρὸ. Ἐνα μεγάλο οἰκόπεδο περιφραγμένο μὲ μάνδρα καγγελωτή. Στὴν ἄκρη ἓνα σπιτάκι μὲ γυάλινη θύρα καὶ μὲ βιτρίνα πρὸς τὸ δρόμο. Ἀπ' ἐδῶ ὑπόστεγο, ἀπ' ἐκεῖ τέντα, στὴν μέση ἄλλη τέντα, καὶ γάμω μάρμαρα, ὄλο μάρμαρα, — τὰ σπλάγχνα τῆς Πεντέλης, τοῦ Διονύσου, — χυμένα, πελώρια, κατάλευκα. Τὸ χῶμα σκόνη μωμάρου. Σὲ μιὰ γωνία ὄλα τὰ τελειωμένα ἔργα εἰς παράταξιν, — ἐκείνη ἢ γωνία ποῦ στὴν ἀρχὴ μοῦ φάνηκε νεκροταφεῖο. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἄλλα, μισοτελειωμένα, ἀρχινισμένα . . . Ἴκρια ξύλινα, κας σίδερα, καὶ ἀλυσσίδες, καὶ ἀρπάγια, καὶ σχοινιά, — μηχανὲν διὰ τὴν ἀνύψωσιν ἢ τὴν μετατόπισιν τῶν πελωρίων ἐκείνων ὄγκων. Καὶ στὸ ὑπόστεγο, στῆς τέντες, προφυλαγμένοι ἀπὸ τὸ καυστικὸν ἀκόμη ἡλιοῦ τοῦ Σεπτεμβρίου, οἱ μαρμαράδες, στρατὸς δοιλεύουν. Λίγο-λίγο οἱ ἀμορφοὶ ὄγκοι πέρνουν σχῆμα καὶ μορφή. Ἐκεῖνος γίνεται κολόννα μὲ αὐλάκια, ὁ ἄλλος γίνεται κιονέκρανο κορινθιακόν, αὐτὸς ἐδῶ θὰ γίνῃ σκαλοπάτι, ὁ ἄλλος πάρα-πέρα θὰ κοπῆ σὲ σταυρὸ, ἐκεῖνος θὰ σμιλευθῇ εἰς ἄγγελον, αὐτὸς θὰ στρογγυλευθῇ εἰς ἀγγεῖον. Καὶ δὸς του τὰ σφυριά, καὶ δὸς του τὰ σμιλάρια, καὶ δὸς του οἱ εὐστρες. Χίλιοι κρότοι διαφορετικοί, χίλιοι ρυθμοὶ ἀλλοιωτικοί, τί παρά-ξενη καὶ τρελὴ συναυλία! Εἶνε μάρμαρα ποῦ ἀντηχοῦν βαρεῖα σὰν καμπάνες, εἶνε ἄλλα ποῦ κάμνουν σὰν τὸ γυαλὸν ὅταν τὸ κτυπᾷ τὸ χαλάζι, εἶνε ἄλλα ποῦ σκορποῦν ἤχους Ἐηροῦς καὶ

κωφούς. Και μέσα 'στους ποικίλους αυτούς κρότους, ή στριγγή, ή όξεϊα κραυγή τής ξύστρας, — άχ! άνατριχίλα! — ό γρυλλισμός του χοίρου που τον σφάζουν. "Εξαφνα ν τ ο ύ π ! τ ό έδαφος σειεται, τ ά γυαλιά τρίζουν: ξεφορτώνουν μάρμαρα, και άφησαν ένα κομμάτι πελώριο να πέση βαρειά από τ ό κάρρο στή γή. . . Καί ή συναυλία άκούραστη, άτελείωτη, σίωνα. Μ έ πιάνει ζάλη, φεύγω και καταριέμαι τήν ώρα που γεννήθηκα.

— Θά έφυγες δηλαδή μόνον από τ ό παράθυρο, γιατί από τ ό σπίτι δέν θά έφευγες για όλον τόν κόσμο.

— Να κάμω πάλι νέα μετακόμισι; 'Αστειεύεσαι; Θά έπροτιμούσα κ' έγώ δέν ξέρω τί. . .

— Είμαι βέβαιος. . . και άπεφάσισες να υπομείνης.

— 'Εννοείται. 'Αλλά τ ό δυστύχημα ήτον, ότι όχι μόνον να έργασθώ δέν ήμπορούσα σ' εκείνο τ ό σπίτι, αλλά ούτε να ζήσω, να φάγω, να κοιμηθώ, να διαβάσω, να μιλήσω, να ρεμβάσω. 'Η φοδερή συναυλία με κατεδίωκε παντού. Καί να μή σοϋ τ ά πολυλογώ, τες δύο πρώτες ήμέρες ήμουν σαν παλαδός. Καί όλοι εκεί-μέσα τ ό ίδιο. Τό βράδυ τής δευτέρας ήμέρας, στο τραπέζι, έγινε συζήτησις σοδαρή, αν ήμπορούσαμε να λύσωμε τ ό συμβόλαιο έξ αίτίας του μαρμαράδικου.

«Τήν άλλην ήμέραν, είχα έργασία βιαστική. 'Εξύπνησα, όπως κοιμήθηκα, με τή συλλογή της, και άμέσως 'πήγα στο γραφεϊό μου για να τήν κάμω. . . 'Εργάστηκα ως τ ό μεσημέρι. Καί τότε συνέβη κάτι παράξενο: Χωρίς να κυττάξω 'ρολόγι, έκατάλαβα ότι ήταν ώρα να διακόψω. Ξέρεις γιατί; Γιατί εξαφνα έπαυσεν ή συναυλία του μαρμαράδικου! 'Αλλά σε βεβαιώ, ότι ως εκείνη τή στιγμή, έγώ δέν τήν είχα προσέξη καθόλου. "Ημουν άπορροφημένος από τήν έργασίαν μου, και έπειτα είχα συνειθίση κάπως τούς κρότους εις τ ό διάστημα των δύο ήμερών.

«— Λοιπόν; θά διαλύσωμε τ ό συμβόλαιο; έρώτησεν τόν αδελφό μου 'στο τραπέζι

«— Μά. . . ξέρω κ' έγώ; . .

«— 'Εγώ να σας πώ τήν αλήθεια, ειπεν ή νύφη μου, σήμερα δέν έζαλίστηκα καθόλου.

«— Κ' έγώ έργάστηκα μι ά χαρά. . . Πολύ περιεργο!

«Μετά τ ό γεϋμα, ξαπλώθηκα ν' αναπαυθώ. 'Εν τώ μεταξύ οι μαρμαράδες είχαν έπιστρέψη και άρχισαν τήν δουλειά τους. "Ε, λοιπόν! — θέλεις πιστεψέ το, θέλεις μή, — ή συναυλία τ όρα μ' εύχαριστούσε, και καθώς είχα κλειστά τ ά μάτια μου,

καὶ καθὼς ἤμουν ἀποκαρῳμένος γλυκά, μοῦ ἐφαίνετο σάν νᾶκου ἀπὸ μακρὰ τὸν κρότο κανενὸς καταρράκτου. Ποτέ μου δὲν ἀποκοιμήθηκα καλλίτερα !

— "Ὁχι δά !

— Σοῦ ὀρκίζομαι. Καὶ ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα, τὸ μαρμαράδικο δὲν με ἐνώχλησε πλέον. "Ὅταν ἐργαζόμουν, δὲν το ἐπρόσεχα καθόλου· ὅταν δὲν ἐργαζόμουν, τὸ ἄκουα καὶ τὸ ἔβλεπα μ' εὐχαρίστησι. Ἦταν στιγμὲς ποῦ οἱ κρότοι τοῦ μ' ἐλίκνιζαν, μ' ἐδαυκάλιζαν, μ' ἀνακούφιζαν, καὶ ἄλλες στιγμὲς πάλι ποῦ μ' ἐζῳήρευαν, μὲ χαροποιοῦσαν, ἔπως οἱ κρότοι καλοκαιρινῆς μπόρας. Μένον τὸ ζῦσιμο, ὁ γρυλλισμὸς τοῦ χοίρου, μ' ἐπείραζεν ἀκόμη λιγάκι, ἀλλὰ ὄχι σάν τὴ πρώτη φορά. Ἡ ἀνατριχίλα ποῦ μοῦ ἔκαμνε δὲν ἦτον πιά τόσον ἀλγεινὴ, καὶ πολλὰς φορές ἐλησμονοῦσα, ἐδαρυνόμουν νά σηκωθῶ καὶ νά περάσω εἰς ἄλλο δωμάτιο, ὡς που τὸ ζῦσιμο ἔπαυεν.

— "Ὅστε τώρα, τὸ μαρμαράδικο εἶνε γιὰ σένα σάν νά μὴν ὑπάρχη ! συνεπέρανα.

Ἄ φίλος μου Ἀνδρέας δὲν ἀπεκρίθη. Ἐχαμογέλασε μόνον παράξενα . . .

— Μὰ τί εἶνε πάλι ;

— Κάτι εἶνε, ἀλλὰ θά μου ὑποσχεθῆς πρῶτα ὅτι θά το πιστεύσης. Εἶνε, ξέρεις, πολὺ παράξενο.

— Λέγε καὶ τὸ πιστεύω.

— Δοιπόν, τὸ μαρμαράδικὸ εἶνε γιὰ μένα ὄχι σάν νά μὴν ὑπάρχη, ἀλλὰ σάν νά ὑπάρχη. Δηλαδή, καθὼς σοῦ εἶπα πρὶν, θέλω νά ὑπάρχη. Πέρασαν ἔτσι μερικὲς ἡμέρες. Ἐνα πρῶτ' εὐπνησα, καὶ ὁ κόσμος μοῦ φάνηκε ἀλλοιωτικός. Μιά νεκρά, μιὰ κακομοιριά, μιὰ ἐρημία, μιὰ σάχλα καὶ μελαγχολία, ἓνα ἀλλόκοτο πρᾶγμα, ποῦ μοῦ ἐτάραζε τὰ νεῦρα καὶ μοῦ πλάκωνε τὴν καρδιά. Καὶ ὅμως ἤμουν καλά, καὶ ἡ ἡμέρα ἦταν ὡραία . . . Ἐπιασα νά ἐργασθῶ, τίποτε ! Ἡ σκέψι νωθρὴ, τὸ χέρι μου ἄτονο. Μὰ τί εἶνε ἐπιτέλους ; τί συμβαίνει ; Σὲ λίγη ὥρα τὸ ἐκατάλαβα : Ἦταν Κυριακὴ, καὶ τὸ μαρμαράδικο δὲν ἐδούλευε . . . Ἐλα ντέ ! τί ἔμεινες ἔτσι ἀλάλος ; Ἦπέ μου πάλι κανένα « ὄχι δά ! », Ἦπέ μου κανένα « διάβολε ! »

— Μὰ δὲν σου ὑποσχέθηκα νά το πιστεύσω ;

— Καὶ θά ἦσουν πολὺ ἀνόητος ἂν δὲν τὸ ἐπίστευες. Πρῶτα γιὰτί ξεύρεις ἐμέ, ἔπειτα γιὰτί ξεύρεις τὸν ἄνθρωπο Ἄ, τί γελοῖος ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ! . . Μὰ ἐπιτέλους τί ἤθελες ; Ἄφ' οὗ ἐσυνείθισα τὴ μέθη τοῦ οὔζου, ἀφοῦ ἐσυνεί-

θιοα τή μέθη τοῦ καπνοῦ, ἦταν δυνατόν νά μή συνειθίσω τὸ μαρμαράδικο; Καί ἅμα συνειθίσης ἓνα πρᾶγμα, θά 'πῆ ὅτι σοῦ γίνεται ἀνάγκη, ὅτι σοῦ εἶνε ἀπαραίτητον. Ἔτσι μοῦ ἐγίνεν ἀνάγκη καί ἡ μέθη τῶν κρότων, καί γιά νά ἐργάζωμαι τόρα κολά, πρέπει, μοῦ εἶνε ἀπαραίτητον, νά δουλεύῃ καί τὸ μαρμαράδικο.

— Χωρίς νά το αἰσθάνεσαι . . .

— Βέβαια, γιατί τὸ αἰσθάνομαι μόνον ὅταν δέν δουλεύῃ.

— Καί τὸ εὐσιμο; ὁ γρυλλισμός τοῦ χοίρου;

— Καί αὐτὸ ἀπαραίτητον. Μοῦ φέρνει κάθε τόσο τὸν ἀντιπερισπασμό, μοῦ δίνει τὸ σύνθημα τῆς μικρᾶς διακοπῆς.

— Καί τὸ συμβόλαιο;

— Τὸ συμβόλαιο τῆς ἐνοικιάσεως; Καλά! θά τὸ ἀνανεώσωμε . . . χωρὶς ἄλλο θά μείνωμε 'στὸ ἴδιο σπίτι, — ἐκτός ἂν φύγη ἀπὸ ἐκεῖ τὸ «Μαρμαρογλυφεῖον» Ψτ! παιδί! . . . Ψτ! . . . φέρε μου ἀκόμη ἓνα οὔζο!

14 Σεπτεμβρίου 1902.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

τῆς μικρᾶς ἀγγελιομόρφου δεσποινίδος

N. E. M. JELAJIAN

*Ἀφῆκες τὴν ὠραία συντροφιά
τῶν Χερουβεὶμ ποῦχες τοῦ Παραδείσου,
καί δίχως νά ἀλλάξης τὴν μορφή σου,
ἐπέταξες 'ς αὐτὴν τὴν ἐρημιά,
'ς τὴν χωματένια γῆ:*

*Ἀφῆκες τὲς φτεροῦγές σου εὐθύς,
σὰν γένηκες πουλὶ αὐτῆς τῆς Φύσης,
μὰ μὴ ζητῆς μ' αὐτὸ καί νά μᾶς πείσης
πῶς ἔχεις τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς
θνητὴ καταγωγή!*

Λεμησσῶ Κύπρου, Σεπτ. 1902.

X.